דסתם יהודה וגליל כשעת חירום דמי. ומסס תמצר ומאי שנא דגבי גט אמר בריש גיטין (ד' ד: ושם ד"ה כיון) המגיה גט ממדינה למדינה בארץ ישראל אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם משום כיון דאיכא עולי רגלים משכח שכיחי לקיימו ואפי' בזמן שאין בהמ"ק (פ) כיון דאיכא בתי דינים דקביעי משכח שכיחי וי"ל דודאי גבי גט מצוין לקיימו אפי' מיהודה לגליל לפי שהאשה רגילה לחזר אחר עדי קיום אבל הכא אי לאו דשכיחי טובא לעולם לא ישמע מחאתו שאין המחזיק רגיל לחזר אם מוחה לו ואם לאו הלכך בשיירות דעולי רגלים ובתי דינין לא סגי וא"ת והא דאמרי' התם (דף ו.) רב ששת מצריך (ע) (מערסא לערסא) ורבא מצריך אפי' באותה שכונה ופריך והא רבא הוא דאמר לפי שאין עדים מצוין לקיימו ומשני שאני בני מחוזא דנידי אטו מי שימת דבמחוזא מחאה שלא בפניו לא הוי מחאה ויצטרך גבא לפניו למחות וי"ל דלא דמי דכשחותמים על הגט במחוזא והולכין להן אין דרך שיעקרו בעיר אחתו חתמנו על גט פלוני אבל במחאה דרך הליכתם רגילות לומר פלוני מיחה [א] ושומעין אחריו עד שנשמע בכית המקדש: **אין מחזיקין בנכסי בורח.** בבורח מחמת ממון אייר דאי מחמת מרדין בהא לא פליג שמואל כדמוכח בסמוך [ב] ודוקא בבורח אבל באינש דעלמא הוא חזקה שיכול גבא למקוס שמחזיק שם ולמחות [ג] אבל בורח אינו רשאי גבא במקום שעומד לא הוא מחאה שלא בפניו וסבר לה כר' יהודה דקתני ויבא לשנה אחרת ומחה משמע שצריך למחות בפניו וא"ת ודלמא ר' יהודה נמי לא בעי מחאה בפניו וה"ק ויבא במדינה שהמחזיק בה ומחה כגון אם הוא ביהודה יבא ביהודה ומחה שאז תשמע מחאתו וכי תימא (ו) וכיון שחזקה נשמעת עד אספמיא גם המחאה תשמע עד אספמיא ואי מחאה שלא בפניו הוי מחאה ליתיב אדוכתיה ולימא הא דאי אמר כל מקוס שחזקה נשמעת גם המחאה נשמעת אם כן היכי מוכח לעיל דלרבנן מחאה שלא בפניו הוא מחאה אימא דלעולם (ו) דלא הוי מחאה והיה ביהודה והחזיק ביהודה הוי חזקה לפי שהיא נשמעת ויבא ומחה לפני המחזיק אבל מיהודה לגליל אין החזקה נשמעת ומשום הכי לא הוא חזקה אלא ודאי פשיטא ליה לגמרא דהחזקה נשמעת מרחוק אבל מחאה לא [ד] ולהכי מוכח לעיל שפיר דקברי רבנן דהוא מחאה שלא בפניו דאי לא הוא מחאה אלא צריך בגא לפני המחזיק א"כ מיהודה לגליל תהא חזקה כמו שביהודה יש לו לילך ולמחות מיהודה לגליל נמי לך לפניו ומחה וי"ל מדלא תני ר' יהודה אומר ויבא לשנה אחרת ומחה ויודיעהו שמע מינה שצריך למחות לפניו. ר"י:

ולמחר נקיטנא ליה. נראה לר"י דלא צריך למימר נקיטנא ליה אלא אורחא דמילתא נקט מדלא קאמר רב זביד פלוני גזלנא הוא דאכיל לארעאי בגזלנותא לא הוי מחאה פלוני גזלנא הוא דאכיל לארעאי בגזלנותא ולמחר נקיטנא ליה בדינא הוא מחאה:

רב

דסתם יהודה וגליל כשעת חירום דמו: אמר רב יהודה אמר רב אין מחזיקין בנכסי בורח כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי וכי למחות בפניו הוא צריך ורב מאי קמ"ל מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה והאמר רב מחאה שלא בפניו הויא מחאה רב טעמא דתנא דידן קמפרש וליה לא סבירא ליה ואיכא דאמרי אמר רב יהודה אמר רב מחזיקים בנכסי בורח כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי פשיטא וכי למחות בפניו הוא צריך ורב מאי קמ"ל מחאה שלא בפניו הויא מחאה והא אמרה רב חדא זימנא אלא הא קמ"ל [א] דאפי' מיחה בפני ב' שאין יכולין לומר לו הויא מחאה [ו] דאמר רב ענן לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל מיחה בפני שני בני אדם שיכולים לומר לו הויא מחאה מיחה בפני שני בני אדם שאין יכולין לומר לו לא הויא מחאה ורב [ב] חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה אמר רבא הלכתא [ג] אין מחזיקין בנכסי בורח [ד] ומחאה שלא בפניו הויא מחאה תרתי לא קשיא [ה] כאן בורח מחמת ממון כאן בורח מחמת מרדין: היכי דמי מחאה אמר רב זביד [ה] פלניא גזלנא הוא לא הויא מחאה [ו] פלניא גזלנא [ז] הוא דנקיט לה לארעאי בגזלנותא ולמחר

[ג] **הא קמ"ל** ר' אבא: **דסתם יהודה וגליל.** אפי' בשעת שלום: **כשעת חירום דמי.** שאין שיירות מצויות מזו לזו. אבל בשאר מלכיות אי איכא חירום לא הויא חזקה אבל בשעת שלום הויא חזקה דהא שיירות מצויות ואמר רבי אבא בשעת חירום שנו הכי קאמר יהודה וגליל הרי הן כשעת חירום של שאר מלכיות: **אין מחזיקין בנכסי בורח.** כלומר אם החזיק אינה חזקה כדמפרש ואזיל דקסבר מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה וכיון דלא יכול למחות גם זה לא יכול להחזיק וכו' יהודה סבירא ליה דאמר בממנימין ילכו ויודיעוהו שנה ויבא לשנה אחרת דמשמע דצריך למחות בפניו: **כי אמריתה.** להא דרב קמיה דשמואל אחר פטירתו של רב שבא ללמוד לפני שמואל. רב מת מקמי שמואל כדאיתא בשחיטת חולין (דף לה:) דכל זמן שהיה רב קיים הוה שלח לי' ר' יוחנן לקדם רביהו שבבבל כי נח נפשיה דרב שלח לי' לשמואל לקדם חביריו כו': **א"ל.** שמואל: **וכי למחות בפניו הוא צריך.** בתמיה. אלא לא צריך למחות בפניו דמחאה שלא בפניו הויא מחאה והלכך מחזיקים נמי שלא בפניו לאחויי ליה למחוי: ומקשה גמר' **והאמר רב מחאה שלא בפניו הויא מחאה.** כדאמר ר' אבא אמר רב לעיל [ע"ב] לעולם קסבר מחאה שלא בפניו כו' [ד] ומדפריך למילתיה דת"ק איכא למימר דסבירא ליה הכי: **לטעמא דתנא קמא.** פירש רב משום דקשיא ריש"א לסיפא וליכא לתרלה אלא בכי האי גוונא: **וליה לא סביר ליה. אלא כרבי יהודה סבירא ליה: מחזיקין בנכסי בורח.** דמחאה שלא בפניו הויא מחאה ואיבעי ליה למחוי ומדלא מיחה הפסיד דכיון דשיירות מצויות אין סהדי שנודע לו שאחריה החזיקו בקרקע שלו ולא מצי טענין לא ידעתי ולפיכך לא מחיתי דכי היכי דמחאה שלא בפניו הויא מחאה משום דאבדן חברא אית ליה ושמע המחזיק מחאתו של זה המערער הכי נמי נודע לו שהחזיק זה בקרקע שלו והוא לא מיחה ולפיכך הפסיד. ואלא דנקט בורח לאו דוקא דהוא הדין לכל מרחיקי ארצות [ה] אלא אורחא דמילתא נקט שאין דרך בני אדם להחזיק בקרקע של אחריה בגזל אלא בקרקע בורח: **א"ל פשיטא.** דמחזיקין דהא ממנימין דקתני [ע"ב] שלא ארצות לחזקה שמעינן דמחאה שלא בפניו הויא מחאה ואיבעי ליה למחוי ומדלא מיחה הפסיד. בגמרא ירושלמי [פ"ג] רב אמר אין חזקה לבורח ולא מאדר לאדר ושמואל אמר יש להן חזקה אמר רב נחמן קרא מסייע ליה למר ויתן לה המלך סרים אחד לאחר השב את כל אשר לה ואת כל תבואת השדה מיום עזבה את האדמה ועד עתה (מלכים ב ח): **ורב מאי קמ"ל.** דקאמר מחזיקים בנכסי בורח הא ודאי קמ"ל מחאה שלא בפניו הויא מחאה והיה לו למחות הלכך חזקה נמי שלא בפניו בלא מחאה הויא חזקה: **והא אמרה רב חדא זימנא.** דאמר ר' אבא בר ממל אמר רב לעיל [ע"ב] לעולם מחאה שלא בפניו הויא מחאה כו' ומסתמא הוה שמעינן דכסתם מתני' סבירא ליה מדמפרש לה הכי: **אפי' מיחה בפני ב' שאין יכולין לומר לו.** כגון מיגרין או שהולכין למדינת הים ומרחיקין מאותו המלכות שדר בה המחזיק אפי' [ו] הכי מחזיקין בנכסי בורח דתיהני ליה מחאה כי הך ואע"ג דהכך לא יאמרו לו למחזיק דחבריך מבבל אית ליה והלכך כיון דהויא מחאה חזקה. ושמואל שהיה מקשה על דברי רב ואומר פשיטא וכי למחות לפניו הוא צריך להך רבותא דקאמר רב לא אסיק אדעתיה והלכך פריך שפיר מאי אתא רב לאשמועינן: **אמר רב ענן לדידי מיפרשא לי כו'.** אשינויא דשינן אליבא דרב אתא [ו] לאשמועינן ולמימר דהך רבותא לא סבירא ליה לשמואל כדמפרש ואזיל והוה מתמה פשיטא: **הלכתא אין מחזיקין בנכסי בורח.** דמחאה שלא בפניו לא הויא מחאה וכיון דלא מצי מערער למחוי מחזיק נמי לא מצי אחזיקי: **ומחאה שלא בפניו הויא מחאה.** והלכך חזקה שלא בפניו הויא חזקה ומשום הכי מחזיקין בנכסי בורח דהא מצי למחוי ומדלא מיחה הפסיד. והיינו דקפריך גמרא תרתי בתמיה משום דקשיא ריש"א לסיפא. ומשני לא קשיא כאן בבורח מחמת ממון פסיק רבא הלכתא [ג] שלא בפניו הויא מחאה משום דמצי למחוי וכל מקוס שזה יכול למחות אותן חזקתו של חבירו בנכסיו הויא חזקה הואיל ולא מיחה הכיון דמחמת חוב בורח אין זה בורח אלא לאיבתמוטי בעלמא עד דהוה ליה ופרע ואינו יכא למחות הכיון דאמנם הוא ואין לו מה לפרוע אין רודפין אחריו ואם נודע מקומו שברח אם אינו חוזר: **כאן בבורח מחמת מרדין.** מחמת רליחת נפשות יכא למחות פן יודע מקום מחנותו וירדוף גואל הדם אחריו כי יחם לבבו והשיגו והרגו וכדיליה קפסיק רבא דאין מחזיקין בנכסי בורח והכי הלכתא: **מרדין.** לשון רליחה בלשון פרס כדאמרינן בהגוזל ומחליל (ב"ק דף קיז.) השתא פרסאי דקפדי אשפיכות דמים ואמרי מרדין מרדין: **היכי דמי מחאה.** אמחאה שלא בפניו קאי דסקיבא לעיל דהויא מחאה: **אמר רב זביד.** אמר לסהדי פלניא גזלנא הוא לא הויא מחאה שאפילו אם יאמרו עדים לשון זה למחזיק לא אתי לאזדהורי בשטריה דהא לא ידע אמאי קרי ליה גזלן שיזהר בשטרו: **אבל אמר לו פלניא גזלנא הוא דאכיל לארעאי בגזלנותא.** שהרי לא מכרתיה לו דהשתא הוה ליה לאיזדהורי בשטר מכירת שדה [ד] זה מאחר שערער זה עליו והלכך הויא מחאה: [ה] **ולמחר שבענא ליה בדינא הרי זה מחאה.**

ומאי

[ו] נראה דל"ל ופרכינן דרב מאי קמ"ל דאין מחזיקין משום דמחאה שלא בפניו.

עין משפט נר מצוה

פה א ב מיי' פי"ח מה"ל טוטן ומטען הל' ו סמג עשין לה טוש"ע מ"מ סי' קמו סעיף ח:

פו ג ד מיי' פי"ד מה"ל ה"ל ו סמג עשין סה טוש"ע מ"מ סי' קמג סעיף ג:

פז ה ו מיי' פי"ח שם הלכה ז סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קמו סעיף ד:

רבינו גרשום

ומשני האי דקתני יהודה וגליל לא הויא מחאה משום דבשעת חירום הדרכים שנו ומשום הכי לא הויא חזקה דאי טעין ליה מחזיק אלמלא היית מוחה בתוך ג' הייתי מזהר בשטרא דלא מירכס מצי למימר ליה המערער משום דחרם הדרכים הוא לא הוו שיירות מצויות דאזלי וליימחו לך ולהכי לא מחיתי. ומקשה אי הכי מאי שנא יהודה וגליל דנקיט דלא הויא חזקה אפי' יהודה ויהודה נמי לא הויא חזקה דהואיל דבשעת חירום הוא ומשני משום הכי נקט [יהודה וגליל] דכשעת חירום דמי דלאו שיירות מצויות: אין מחזיקין בנכסי בורח. דאי ברח אינש ממלכות ואתא אחר וההחזיק בנכסיו לא הויא חזקה. [ה] והא אמר ליה לרב דמ"ש הכי אין מחזיקין דמחאה שלא בפניו לא הויא מחאה. והא אמר ר' אבא בר ממל אמר רב לעיל כדמתרץ מתני' דמחאה שלא בפניו הויא מחאה ואמאי אין מחזיקין. רב לטעמיה דתנא דמתני' קאמר. איכא דאמרי כו' ה"ג כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי פשיטא וכי למחויי בפניו הוא צריך וכיון שהוא יכול למחות בכל מקום שהוא ולא מיחה פשיטא דמחזיקין. ורב מאי קמ"ל דמחזיקין אי משום דקסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה והאי לא מיחה להכי מחזיקין והא אמרה רב חדא זימנא כדאמרינן לעיל. אלא הא קמ"ל רב דאע"ג דמיחה בפני שנים שאינן יכולין לומר לו שאינן עוברי דרכים אפי' הכי הויא מחאה שאם אין יכולין לומר לו לימרו למאן דלימא ליה משום דחברך וכו' אבל אי לא מיחי' כלל (אין) מחזיקין: תרתי. בתמי' קאמר כלומר דהני תרי מילי לא מצי קיימי דחדא קשיא לאידך משום דאי אמרינן אין מחזיקין בנכסי בורח משמע משום דמחאה שלא בפניו לא הויא מחאה. והדר תני דהויא מחאה. כאן בבורח מחמת ממון שמחויב לאנשי העיר אין צריך לו להחביא עצמו כל כך והיה יכול למחות שלא בפניו והויא מחאה ואי לא מיחה ההחזיק אחר בנכסיו הוי חזקה אבל בורח מחמת מרדין שהיה מורד ומחויב למלכות אין מחזיקין בנכסיו משום דאי הוה מוחה יוודע למלכות היכן הוא ויבקשוהו עד שימצאוהו ויהא מסוכן בגופו ומשום

מסורת הש"ס

[ה] [נעיל כח: וש"נ], [ו] [לקמן לט.], [ז] [שיך לע"ב], [ד] ל"ל ומדמפרש, [ה] ל"ל מאלגס. דק"מ, [ו] ני' רש"ל משום, [ז] ל"ל לאיפלוגי, [ח] [שיך לדף לט.], [ט] [ל"ל משכוה לשכוה],

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאמר רב ענן נ"ב גירסת רש"ס אמר רב ענן: (ב) שם מלגא גזלנא דא דקאכיל לה לארעאי: (ג) רש"ם ד"ה ומאלה וכו' רבא דלכתא מחאה שלא בפניו וכו' ולאנס הוא דאין לו: (ד) ד"ה לא אבל וכו' שהה זו מאחר: (ה) תוס' ד"ה דסתם וכו' בית המקדש קיים כיון וכו' וי"ל דודאי גט עדים מצוין לקיימו וכו' אם מוחה לו אם לאו הלכך בשכיחות דעולי רגלים: (ו) ד"ה אין וכו' וכי תימא כיון כ"ל ותוס' ו' נמחק: (ז) בא"ד אימא דלעולם לא כ"ל ותוס' ד' נמחק:

מוסף רש"י

חברך חברא אית ליה. ויאמרו זה לזה והבדבר כא לאחויי ואינו יכול לומר אינו שמעתי דייתי מזבר בראיית זכותי (לעיל כח:). ומחאה שלא בפניו הויא מחאה. ולא בעינן שישלח שליחו לממות בפניו, אלא מכיון שמיחה שלא בפניו הוא מחאה, שהרי יכול הדבר לבא לאחויי ואפילו לא יודע המחזיק מחאתו של מערער לא מיישבינן מאחר שמיחה זה סהדון (לקמן לט.).

מוסף תוספות

א. דדרך בני אדם כששומע דבר תימה שהדם מחזיק בקרקע שאינו שלו אומרו לאחרים. תוס' הרא"ש נתיבו ד: ב. [ו]קים להו במילתיה דרב דאפי' בבורח מחמת ממון קאמר. ר"ן. ג. [ו]לא מצי טענין להכי לא מחינא משום דמחאתי לא הוי מחאה ולא הוה ליה למיחי. רשב"ם. ד. עיין תוס' לעיל בסוף עמוד ה' ד"ה מחאה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מסורת הש"ס

א) [נעיל כח: וש"ע], ב) [שבועות לד: מא:], ג) [נעיל כח: וש"ע], ד) [נעיל לח:], ה) ערכין טז.,

הגהות הב"ח

(א) גמ' מבעבע ליה לדינא: (ב) שם מי אמר לכו' יחמן: (ג) רשב"ם ד"ה לאחריני וכו' דמשמע ליה לא אמרינן אבל: (ד) ד"ה אמר רב הונא וכו' שאינה מוטלת עליו (לכמה) מז"מ וע"כ ס"ל לכסויא: (ה) בא"ד אינו נוחן אל נבו שקיבל עליו לכסות הדבר והלכך וכו' מהני מילי למחזיק וכן א"ל לא אמרי' ליה וכן אמרו לא מפקינן שותא: (ו) ד"ה אלא וכו' בתפקמיא כדאמרינן לקמן: (ז) ד"ה ויבא לשנה וכו' דוקא קאמר רבי יהודה שיבא: (ח) ד"ה ליתיב וכו' ולומר לו בתוך ג': (ט) תוס' ד"ה ליתיב וכו' וכמו שהחזקה נשמעת מיהודה:

הגהות הו"י

א) רשב"ם ד"ה אמרו ליה כו' והכא אילמי שלוה אותם כל"ל:

מוסף רש"י

כל מילתא דמתאמרי באפי תלתא. כשהבעלים אומרים בפני שנים אמר אותם לוו לשון הרע, שזה גילה מתלה דעתו אשם מגנה אותו לוו מושם, דמודע ידע דסופה לגנבות, דחכרן מבכרא אית ליה חס מגנה לחבירו חס נחבירו עד שיודע (ערכין טז).

מוסף תוספות

א. דקתני היה בגליל והחזיק ביהודה אינה חזקה הא יהודה ויהודה הויא חזקה אלמא מחאה שלא בפניו הויא מחאה. רשב"ם. ב. שאם היתה נשמעת המערער זקוק לבא ולמחות, רבינו יונה. ג. לאו משום דס"ל כרבא שהמחאה נשמעת למרחוק כמו החזקה [אלא]. שיטמ"ק בשם תוס' הרא"ש.

עין משפט נר מצוה

פח א ב ג ד מיי' פי"ח מהל' טוען ונטען הל' ו וס"ע ובלבה ד סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף ג וסי' עט סעיף יא:

פט ה מיי' פי"ח מהל' טוען ונטען הל' ח טוש"ע שם סעי' ג:

צ ו מיי' פ"ו מהל' דעות הלכה ה סמג לאוין ט:

רבינו גרשום

הכי לא מיתה ואין מחזיקין בנכסיו. לא הויא מחאה דמילי בעלמ' קאמר אבל כי אמר להו למחר אתבעיה בדינא הויא מחאה דקאמר להו דאין דעתו למחול. אי אמר להו לא תימרו ליה דמחיתי אמר רב דביד הא קאמר לא תימרו ליה ולא הויא מחאה ומחזיקין. אמר רב פפא ודאי הוי מחאה דהכי אמר ליה המערער לעדים לדידיה לא תימרו ליה הא לאחריני אימרו: אמרו ליה העדים למערער לא אמרינן ליה לפלוני דמחית. אמר רב דביד הא קאמרו לא אמרינן ליה ולא הויא מחאה. אמר לעדים לא תיפוק לכו שותא אמר רב פפא הא דאמר ליה המערער לעדים לדידיה לא תימרו ליה הא לאחריני אימרו: אמרו ליה העדים למערער לא אמרינן ליה לפלוני דמחית. אמר רב דביד הא קאמרו לא אמרינן ליה ולא הויא מחאה. אמר לעדים לא תיפוק לכו שותא כלומר לא תוציאו דבר מפיכם לשון אדם שמחיתי. אמר רב דביד הא קא מהיר דלא תפיקו שותא ולא הויא מחאה. הא דקא מהיר המערער הכי לעדים משום דחשב בדעתיה אמחה ואזהיר להו דלא לימרו היום ולמחר אוציא עדי מחאה ואגבה הפירות ותיקון הקרקע. ואי אמרי לא מפקינן שותא. הא אמרי' וכו' ולא הויא מחאה. אמר רב הונא אפי' הכי הויא מחאה משום דכל מלתא דלא רמיא עליה דאינש שאינו מזהר שלא יאמר אומרה ולאו אדעתיה. אמר ר' יהודה לא אמרו ה) משום שמקום של ר' יהודה הוא רחוק מאספמיא מהלך שנה להכי משער בהאי גונא. מכלל דלא ס"ל כרב נחמן דאמר רבא אמר רבא לעיל הלכתא מחאה שלא בפניו הויא מחאה. ומשני בתר דשמעה מרב נחמן הא דקא מתרץ מתני' הכי סברה כוותיה דרב נחמן דשלא בפניו הויא מחאה אבל מעיקרא ס"ל דלא הויא מחאה ומש"ה הוה מותיב ליה הכי: בכמה. בני אדם. כל מלתא של גנאי דמתאמרא באפי תלתא ואזלי הני תלתא ומשתעי לה לאחריני ליה בה משום לישנא בישא והא נמי דבר גנאי הוה דקאמר להו פלוני גזלנא הוא ג) מתאמרא באפי תרי והני תרי אמרי לה לאחרינא אית ביה משום לישנא בישא:

ה) ל"ל לא אמרו וכו' אלא כדי שיבא בתפקמיא וכו' משום שמקום וכו'. ג) נראה ל"ל ולא מתאמרא וכו'.

ולמחר תבענא ליה [א] בדינא הויא מחאה אמר לא תימרו ליה מאי אמר רב זביד הא קאמר לא תימרו ליה רב פפא אמר [ב]לדידיה לא תימרו ליה לאחריני אימרו להו [ג]חברך חברא אית ליה חברא דחברך חברא אית ליה אמרו ליה לא אמרינן ליה אמר רב זביד הא קא אמרו ליה לא אמרי' ליה רב פפא אמר [ד]לדידיה לא אמרי' ליה לאחריני אמרי להו חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה אמר להו לא תיפוק לכו שותא אמר רב זביד [ה]הא קאמר לא תיפוק לכו שותא אמרו ליה לא מפקינן שותא אמר רב פפא הא קאמרי ליה לא מפקינן שותא רב הונא בריה דרב יהושע אמר [ו]כל מילתא דלא רמיא עליה דאינש אמר לה ולאו אדעתיה: אמר רבא אמר רב נחמן מחאה שלא בפניו הויא מחאה איתיביה רבא לרב נחמן אמר ר' יהודה לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבא לשנה אחרת ואי ס"ד מחאה שלא בפניו הויא מחאה למה לי למיתי ליתיב התם אדוכתיה ולימחי התם [ז]עצה טובה קמ"ל דניתי ונשקול ארעא ופירי מדקא מותיב ליה רבא לרב נחמן מכלל דלא סבירא ליה דמחאה שלא בפניו הויא מחאה [ח]והאמר רבא מחאה שלא בפניו הויא מחאה בתר דשמעה מרב נחמן סברה אשכחינהו ר' יוסי בר' חנינא לתלמידיו דר' יוחנן אמר להו מי אמר [ט] ר' יוחנן מחאה בכמה ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מחאה [י]בפני שנים ר' אבהו אמר ר' יוחנן מחאה בפני שלשה לימא בדרבה בר רב הונא קא מיפלגי [כ]דאמר רבה בר רב הונא [ל]כל מילתא דמתאמרא באפי תלתא

רב פפא אמר לדידיה לא תימרון לאחריני תימרון. גרסה לר"י דרב פפא אית ליה שפיר דשמואל דאמר לעיל מיתה בפני בני אדם שאין יכולין לומר לו לא הויא מחאה דהתם מיירי בחולה וזקן שלעולם לא יוכל למקוס שמחזיק שם אבל הכא יכלו למקוס המחזיק ויגידו לבני העיר ויאמרו לו והויא מחאה: **ליתיב אדוכתיה ולימחי.** תימה דלפריך מר' יהודה לסייעיה מרבנן דמוכח לעיל דסברי מחאה שלא בפניו הויא מחאה [א] ואור"י דרבא היה טועה וס"ד דבכל מקוס שהחזקה נשמעת גם המחאה נשמעת וכמו שהחזקה [ב] מיהודה לאספמיא ה"נ מחאה ואפילו הכי א"ר יהודה שיבא בפניו ויומחה ורבנן סברי אפי' מיהודה לגליל אין החזקה נשמעת [ג] לכך לא הוי חזקה אבל מיהודה ליהודה נשמעת והוי חזקה עד שיבא בפניו ויומחה ולכ"ע שלא בפניו לא הוי מחאה ורב נחמן דאיצטריך לשנויי עלה טובה קמ"ל ולא שני ליה דלא מצי למיתב אדוכתיה לפי שהמחאה אינה נשמעת אלא באותה מדינה [ד] משום דאכתי תקשי ליה אמאי מצריך רבי יהודה לבא לפניו ילך עד המדינה שהמחזיק שם ויומחה דמדלא קתני ויבא לשנה אחרת ויומחה ויודיעוהו משמע שצריך לבא לפניו כדפרישית: **ה"ג מכלל דלא סבירא ליה הא אמר רבא מחאה שלא בפניו.**

ולא גר' והא אמר רבא אמר ר"נ:

ליתיב

לאחריני אמרינן כו'. רב פפא קא דייק לא תימרו ליה לא אמרינן ליה דמשמע (ג) לא אמרי' ליה אבל לאחריני אמרי מדלא אמר לא תימרו: **לא תיפוק לכו שותא.** לא יצא דבר מפיכם דמשמע לא לו ולא לאחרים: **שותא.** דיבור כמו שותא דיונקא בשוקא או דאבור או דאמת (סוכה דף ט.): **אמר ליה לא קאמר כו'.** ואינה מחאה: **אמרו ליה לא מפקי' שותא.** לא קאי אהיכא דאמר להו לא תפיק לכו שותא דהסס כ"ע לא פליגי דלא הויא מחאה בין אהדדו ליה בין לא אהדדו ליה שום דיבור ומילתא באפי נפשיה הוא (א)וכגון שלוה אותם לאמר לו והם אמרו לא מפקינן שותא אמר רב פפא הכא ודאי מודינא דלא הויא מחאה דהא קאמרי כו' דמשמע לא לו ולא לאחרים: **אמר רב הונא בריה דרב יהושע.** האי נמי מחאה הויא דכל מילתא דלא רמיא עליה דאינש מוטלת עליו (ד) לבדר וגם אינו מפסיד אם אומר אם לא אומרה אמר לה לבני אדם ולאו אדעתיה כלומר אינו נותן אל לבו שקיבל (ה) הדבר עליו לכסותו והלכך אינו צריך למחות בפני אחרים שהרי מיתה בפני בני אדם שיכולין לומר לו. והלכתא בין אמר הממחה לא תימרו ליה מידי מהני מילי למחזיק ובין אמרו לא מפקינן שותא בכולהו הויא מחאה בר מדאמר להו הממחה דלא תיפוק לכו שותא דלא הויא מחאה וכן פסק ר"ח: ה"ג **אמר רבא אמר רב נחמן מחאה כו'.** ואע"ג דאותביה רבא לרב נחמן שיטת גמרא היא בהרבה מקומות כן. והכי פי' כי שמעה רבא מרב נחמן להך מילתא דאמרינן בה אמר רבא אמר רב נחמן אימתיביה הך תיובתא ורב אשי סבירא גמרא הוא דקאמר אמר רבא אמר רב נחמן וגם מפרש הקושיא אחרי כן שהקשהו: **מחאה שלא בפניו הויא מחאה.** ולא בעינן שישלח שלוחו למחות בפניו אלא מכיון שמיחה שלא בפניו הויא מחאה שהרי יכול הדבר לבא לאזניו ואפי' לא ידע המחזיק מחאתו של מערער לא חיישינן מאחר שמיחה איכא למימר דרבא מוקי לה לרישא במילי אוחרי: **אלא דלי שיבא כו'.** טעמא דרבי יהודה לאו משום דתלת שנין מיזדהר אינש בשטריה אלא כדמפרש דלי שיבא כו' וטעמא דחזקה לדידיה משום דלא שביק אינש דאכלי אריעה בלא רשותו אפי' שעה אחת ושתיק אלא לכך האריכו שלש שנים שפעמים שהמערער רחוק מהלך שנה ולא יבא ערעור שלו לאזניו עד ג' שנים ולאיפלוגי אמ"ק אמת דלא חיישינן לשעת מירוס וחזקה בפניו מיד הויא חזקה הואיל ולא מיחה מיד מדתלי טעמא באספמיא (ו) לקמן בפרקין [מא.]: **ויבא לשנה אחרת.** קס"ד דרבא דוקא קאמר (ז) שיבא המערער עצמו וימחה בסוף ג' בפניו של מחזיק אלמא מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה והלכך חזקה שלא בפניו לא תיהוי חזקה. ואע"ג דלרבי יהודה הויא חזקה בהכי לא סבירא ליה כרבי יהודה דר' יהודה מצריכו לילך ולערער ורבא לא נצריכו אלא מתוך שאינו יכול למחות באספמיא גם המחזיק לא יכול להחזיק: **ואי ס"ד.** דאין צריך לשלוח שלוח ולמחות בפניו בעדים אלא יומחה במקום שהוא שם ואם יבא הדבר לאזניו יבא למה ליה למיתי עד מקום המחזיק או לשלח שלוחו למחות בפניו: **ליתיב אדוכתיה.** באספמיא ולימחי בפני עדים שהרי יכולין לבא ולומר לו (ח) בסוף ג' אם ירצו: **ומשני עלה טובה קמ"ל דנייתי.** הוא עצמו ונשקול קרקע ופירותיו מיד המחזיק אשם יומחה במקומו ולא ילך ויוליא עכשיו מידו הפירות שאכל המחזיק יוליא ממנו בטורח דקשה גזל הנאכל [חולין פט.]. ומיהו לאו דוקא מצריך ליה רבי יהודה לבא אלא הכי קאמר לא אמרו לצריך ג' שנים אלא כדי שאם יהיה המערער באספמיא ומשהחזיק זה יצא הקול ויודיעוהו בשנה שניה ויומחה בתחלת שלש ויוכל הדבר לבא לאזניו של מחזיק בסוף שנה שלישית ואז יש הנאה למערער שאם ירצה הוא עצמו לבא בסוף שלש ויקח קרקע ופירות מעכשיו אלא דין ודברים: **והא אמר רבא מחאה שלא בפניו הויא מחאה.** לעיל [לח:] פסק רבא הלכתא הכי: ומשני **בתר דשמעיה מרב נחמן.** ותירץ לו תשובה שהשיבהו פסק רבא הכי: ה"ג **מי שמיע לכו מרבי יוחנן מחאה בכמה.** בפני כמה בני אדם: **כל מילתא.** של גנאי: **דמתאמרא באפי תלתא ליה בה משום לישנא בישא.** אם יחזרו ויאמרו לזה כך אמר פלוני עליך. וטעמא כדמפרש בערכין בשם [טז.] מ"מ חבדא חבדא אית ליה ואמר אמיי אתם [טו:] דכל מילתא דעבידא לאיגלויי ליה בה משום לישנא בישא. והלכך גבי מחאה נמי מילתא דעבידא לאיגלויי בעינן כדי שיחזר המחזיק בשטרו ולהכי פליגי מ"ד בפני שנים ליה לדבה בר רב הונא דבעי תלתא דהא אפי' בתרי עבידא לאיגלויי והויא מחאה בפני שנים

ולענין

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ליתּ בה משום לישנא בישא. דקלא ליתּ לה וסופו שידע אע"ג דמלוה ע"פ אפי' בכתב עדים ליכו גובה מן הלקוחות וטעמא משום דלית ליה קלא כדאמר לקמן (דף מב.) דהתם הוי טעמא משום דמאן דיזיף בלישנא זיף ועוד דהתם אין יודעין מי יקח שיגידו לו פלוני חייב לאבל מאן דידע מחאה יאמר למחזיק:

ליתּ בה משום לישנא בישא. פירוש לאותו שאומר לפני ג' [א] דבפרק יש בערכין (ערכין דף טו:) מייתי עלה הא דא"ר יוסי מעולם לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי פי' שלא היה מושב אם ישמעו בעלים: **מ"ד בפני ב' קסבר מחאה שלא בפניו לא הוי מחאה.** תימה להאי לישנא דרבא קאמר לקמן מחאה בפני ב' ולעיל פסק רבא מחאה שלא בפניו הוי מחאה: **סהדותא** בעינן. ואי לאו משום סהדותא הוה סגי בחד דמבערא אינה לית ליה ואע"פ שלשון הרע אין נשמע היינו לפי שמעלימין אותו מבני אדם ומ"ד בפני ג' בעי גלויי מילתא כמו בלה"ר [ב]: **ביון שמיחה שנה ראשונה שוב אין צריך למחות.** פ"ה עד סוף (ו) ג' שנים וא"ת מתני' היא דקתני עד כדי שיחזיק שנה ויודיעוהו שנה ויבא לשנה אחרת וימחה אלמא דאין צריך למחות רק פעם אחת תוך ג' שנים וי"ל דאי ממתניתין ה"א דאין צריך כי אם מחאה אחת בסוף ג' אבל אם מיחה בתחלת ג' ושוב לא מיחה בכל אותן ג' ס"ד דמודה שהיא שלו ואין לפרש דאין צריך למחות עד עולם דא"כ פליגי אדר"ל והוה ליה למימר ר"ל אמר: **וצריך למחות בסוף כל ג'.** אין לפרש דטעמא שלא יאמר לקחתי אחר המחאה כדפ"ה כיון דעל כרחו מודה דמעיקרא קודם מחאה לא בתורת מכירה נתת בה אין נאמן לומר אחרי כן קנימי [ג] ועוד דא"כ שפיר קרי ליה גזלן אלא טעמא כדפ"ה משום דתלת שנין מזדהר אינש בשטריה אחר המחאה ותו לא [ד] ולהאי טעמא הא דאמר לעיל (דף לא.) אבל אכלה שית שנין אין לך מחאה גדולה מזו פליגא אהך דהכא דקאמר דצריך למחות כל ג' (ה) וגרסא דהכהיא הלכתא דסתמא דגמרא קאמר לה ולא כמו שפסק ר"ח דהלכה כבר קפרא: **מחאה בפני שנים ואין צריך לומר בתובו.** ואם תאמר ומה מועיל הכתיבה והא לא חשיב שטר אם לא נעשה מדעת מי שהוא חובתו כגון שטר מכר מדעת

ולענין לשון הרע ליתּ בה משום לישנא בישא היכא דמתאמרא קמי תרי: **ומ"ד בפני ג' אית ליה דרבה בר רב הונא.** דבג' הוי גלויי מילתא ולא בתרי הלכך בפני ב' לא הויא מחאה דלא עבידא לאיגלויי. כן נראה שיטה זו בעיני ועיקר. (הגה"ה. תמיה לי אמאי לא אמר נמי לימא בדאתיי קמיפלגי ושמא משום דלא מצי גמרא לאוקמי כדברי הכל כדמוקי דרבה בר רב הונא כדמסיק למילתיה לא דב"ע אית להו דרבה בר רב הונא כו'. ע"כ). ולקמן נמי מוכח דמאן דבעי גלויי מילתא במחאה בעי שלשה והכי הויא מסקנא דשמעתא. וכל רבותיו מפרשים דגבי מחאה נמי לשון הרע איכא דקאמר פליגא גזלא הוא והלכך לרבה בר רב הונא אי מתאמרא קמי תרי לא הוי מחאה משום דאית בה משום לישנא בישא ולא דמי ללשון הרע כלל דעיקר מחאה היינו משום דבעינן שיבא הדבר לאזניו של מחזיק ומצוה היא לומר לו כדי שיזהר בשטרו ולכך תקנו למערער שימחה בפני עדים כדי שיוציאו את הקול תדע דהיכא דאמר להו לא תפיק לכו שומא לא הויא מחאה [נע"ל]: **לא דב"ע אית להו דרבה בר רב הונא.** דכל גלויי מילתא לא הוי בפחות מג' ואי הוה בעינא גלויי מילתא במחאה היה צריך למחות בפני שנים שאם לא יחמה בסוף כל ג' וגו' יכול המחזיק לומר אחרי שמחית מכרת לי וכבר החזקתי בה ג' שנין. תהי בה ר' יוחנן אמאי צריך למחות בסוף כל ג' וכי גזלן יש לו חזקה כלומר מאחר שאמר אני קניתיה ממך אחר שמחיתה מכלל דמודי דקודם לכן באת לידו בגזלנות וכי גזלן יש לו חזקה כיון שגזלן הוא אע"פ שהחזיק בה כמה שנים אין חזקתו חזקה ומקשי' גזלן ס"ד והא לאו גזלן הוא דהא קא טעין דזבנה ניהליה ובתורת מכירה אתאי לידיה ולאו גזלן הוא אלא פרוץ הכי וכי כגזלן יש לו חזקה האי דכגזלן דמי דטוען שיש לו חזקה שקנאה ממנו אחרי מאתתו ולא קודם וכי מי שהוא כגזלן יש לו חזקה ג) בתר דיאמר אלא ודאי אין לו חזקה ואמאי צריך למחות בסוף כל שלש: ערער בשנה ראשונה וחזר וערער בשניה וחזר וערער בשלישית אם מחמת טענה ראשונה היו כל ג' ערעורין שלא שנה דברו אין לו חזקה למחזיק ואם לאו ששנה המערער דבריו שאמר פעם אחת שלי היתה אני קניתיה ושוב אמר של אבותי היתה אין בדבריו כלום ויש לו חזקה למחזיק.

ליתּ בה משום לישנא בישא מ"ד בפני שנים ליתּ ליה דרבה בר רב הונא ומ"ד בפני ג' אית ליה דרבה בר רב הונא לא דכולי עלמא אית להו דרבה בר רב הונא והכא בהא קא מיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה ומ"ד בפני ג' קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה אי בעית אימא דב"ע מחאה שלא בפניו הויא מחאה והכא בהא קמיפלגי מ"ד בפני ב' סבר סהדותא בעינן ומאן דאמר בפני ג' קסבר גלויי מילתא בעינן גידל בר מניומי הוה ליה [ו] מחויאתה למחויי אשכחינהו לרב הונא ולחייא בר רב ולרב חלקיה בר טובי דהוו יתבי ומחה קמייהו לשנה הדר אתא למחויי אמרו ליה לא צריכת הכי אמר רב כיון שמיחה שנה ראשונה שוב אינו צריך למחות ואיכא דאמרי אמר ליה חייא בר רב כיון שמיחה שנה ראשונה שוב אין צריך למחות אר"ל משום בר קפרא וצריך למחות בסוף כל ג' וג' תהי בה רבי יוחנן וכי גזלן יש לו חזקה גזלן ס"ד אלא כגזלן יש לו חזקה אמר רבא [א]הלכתא צריך למחות בסוף כל ג' וג' תני בר קפרא [ב]ערער חזר וערער חזר וערער אם מחמת טענה ראשונה ערער אין לו חזקה ואם לאו יש לו חזקה אמר רבא א"ר נחמן מחאה בפני שנים ואין

בשטרו ומ"ד בפני ג' קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה והלכך היכא דמיפסיק דמיפסיק ליה דמיחה שלא בפניו לריך ג' משום גלויי מילתא דכיון דידעי ג' כאילו כל העולם יודעין: **איבעיא ליתא דב"ע מחאה שלא בפניו הויא מחאה.** (ג) כדאמרי' מתני' וכדפסק הלכתא [נח:] וכ"ע כרבה בר רב הונא סבירא להו דאין גלויי מילתא במחאה שלא בפניו אלא בג': **והלא בהא קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר סהדותא בעינן.** ודי לנו בשני עדים שיעידו שמיחה זה בתוך ג' ואם יבא הדבר לאזניו יבא דמתחר שיוכל לבא לאזניו של מחזיק בשום בעולם הויא מחאה דלא חייש אלא שלא יתרה בהם לכסות הדבר כיון דלישנא בישא ליכא במחאה שמא אלו (ד) עצמן ילכו ויגידו למחזיק או יאמרו לאחרים שיאמרו לו: **גלויי מילתא בעינן.** שידע כל העולם וכיון דנודע לג' כאילו נודע כבר למחזיק דמי דמסתמא ידע במחאה זו אבל בשנים מסתמא לא ידע: **מחויאתה למחויי.** שהיה אחד מחזיק בנכסיו והיה רואה למחות ומיחה קמייהו בפני שלשתן. וה"ה לפני שנים כדאמר רבא דבפני ב' ואין לריך לומר כתובו אלא הכי הוה עובדא וכן פסק ר"ח דמחאה בפני שנים: **נשנה אחרת אחת.** פעם שניה ומיחה קמייהו. ס"ל דכל שנה ושנה לריך למחות ואם מיחה (ה) פעם ראשונה ושניה ולא מיחה בשנה שלישית איגלאי מילתא דשלא כדין מיחה ראשונה ושניה ולסוף שנה שלישית זו הויא חזקה ולא לריך להזהר בשטרו: **לא לריכא.** למחות כל שנה ושנה. אבל פעם אחת מיהא לריך למחות בכל ג' וג' כדלקמן שלא יהו ג' שנים רצופים בלא מחאה ומיהו אינהו לא חייבי בהכי מידי אלא למעוטי ג' מחאות בתוך ג' שנים נאו דדי בשנה ראשונה ושוב אין לריך למחות בכל הג' שנים: ה"ג **אמר ר"ל משום בר קפרא ולריך למחות בסוף כל ג' וג'.** דאע"ג דמשמיה שנה ראשונה שוב אין לריך למחות ה"מ בהנהו ג' אבל בסוף ג' לריך למחות עדיין דלא נהוי תלת שנין בלא מחאה דתלת שנין מזדהר אינש בשטריה אחר המחאה טפי לא מזדהר. והכי הלכתא ואע"ג דתהי בה רבי יוחנן תמיה היא אבל ירא היה לחלוק על בר קפרא וגם ר"ח פסק כן. וי"מ טעמא דלריך למחות בסוף (ו) ג' כדי שלא יטענו לאחר המחאה מכרת לי ולא נהירא דכיון דעל כרחו מודי דמעיקרא לאו בתורת מכירה נתת בה אינו נאמן לומר אחרי כן החזקתי בה בתורת מכירה: **פסי.** מחשב ומקשה בה: **וכי גזלן יש לו חזקה.** כלומר אמאי לריך למחות בסוף כל ג' והלא משמיה המערער שנה ראשונה והויא קול על זה שהוא גזלן היה לו להזהר בשטרו כל הימים עד שירד עם זה לדין או עד שיראה את שטרו אחר המחאה לב"ד ומדלא מזהר בשטרו יפסיד לאיכא למימר גזלן הוא והיינו דקפריך גזלן ס"ד הא קטעין שטר היה לי קודם המחאה ואבד ומפסיקא הוא דאתן מפסידין אותו את הקרקע לפי שלא מזהר בשטרו אלא אימא כגזלן וכדפריש': **ערער וחזר וערער.** בסוף כל ג' וגו'. בר קפרא לטעמיה דאמר לריך למחות בסוף כל ג' וג' היכלך מנהג הוא לערער הרבה פעמים: **ערער.** מיחה בפני עדים: **אם מחמת טענה ראשונה ערער.** דבכולהו מחאות טעין קמיכל לארעאי בגזלנותא הרי זו מחאה והלכך אין לו חזקה למחזיק. אבל אם במחאה ראשונה הזכיר שבגזלנות ירד אל שדה זו ובמחאה שניה הזכיר כי משכנתא בידו ואני מוסר לכם עדות זו כדי שלא יחזיק בה ויאמר מכורה היא בידי כיון ששינה בטענתו אינה מחאה ומתקיימה החזקה ביד המחזיק. וה"ה לאומה ג' מחאות בתוך שלש שנים משני טענות המכחישות זו את זו דאין כאן מחאה כלל לא ראשונה ולא אחרונה והויא חזקה לסוף ג' דכיון דמיחה מחאה אחרת בשנה שניה שמכחשת מחאה של שנה ראשונה מודה הוא דההיא מחאה שלא כדין הוה והולאת בעל דין כמאה עדים דמי ובטלה לה לההיא מחאה קמייתא וכ"ש זו שניה דהוחזק כפרן וכמי שלא מיחה בתוך ג' כלל דמי: ה"ג **בפני שנים ואין לריך לומר כתובו.** שלא כותבים לו העדים שטר מחאה למערער להיות בידו לעדות שמיחה בתוך ג' ואע"פ שלא נוה אותם דזכין לו לאדם שלא בפניו ושלא בראשותו דמסתמא ניחא ליה:

וכן

מאן דאמר בפני שנים הויא מחאה ליתּ ליה דרבה בר רב הונא דודאי אם מספרין הני שנים למחזיק דמיחה המערער אין לשון הרע בכך. ומאן דאמר בפני ג' אית ליה דרבה דודאי ג' אין בהם משום לשון הרע אבל שנים אם מיחה בפניהם אין מספרים בשמו משום דלשון הרע הן מספרין: מאן דאמר בפני שנים הויא מחאה ו) ודאי בפניו דמחזיק עצמו סגי בשנים משום דמחאה שלא בפניו לא הויא מחאה ובפניו בעינן מחאה אבל אי אמרינן דמחאה שלא בפניו (לא) הויא מחאה לא סגי בשנים משום דאית בה לישנא בישא ולא משתעו ומאן דאמר בפני ג' צריך למחות קסבר דאפי' מחאה שלא בפניו הויא מחאה ומשום הכי צריך ג' דכל מלתא דמתאמרא באפי תלתא ליתּ בה משום לישנא בישא הא בתרי אית בה [לישנא בישא]: סהדותא בעינן ובתרי סגי במקבלי עדות. גלויי מלתא בעינן לפרסם וגלוי מלתא לא סגי בפחות מג': גידל בר מניומי הוה ליה מחיתא למחויי שהיה אחד מחזיק בנכסיו והיה מוחה: צריך למחות למחזיק בסוף כל ג' וגו' שנים שאם לא יחמה בסוף כל ג' יכול המחזיק לומר אחרי שמחית מכרת לי וכבר החזקתי בה ג' שנין. תהי בה ר' יוחנן אמאי צריך למחות בסוף כל ג' וכי גזלן יש לו חזקה כלומר מאחר שאמר אני קניתיה ממך אחר שמחיתה מכלל דמודי דקודם לכן באת לידו בגזלנות וכי גזלן יש לו חזקה כיון שגזלן הוא אע"פ שהחזיק בה כמה שנים אין חזקתו חזקה ומקשי' גזלן ס"ד והא לאו גזלן הוא דהא קא טעין דזבנה ניהליה ובתורת מכירה אתאי לידיה ולאו גזלן הוא אלא פרוץ הכי וכי כגזלן יש לו חזקה האי דכגזלן דמי דטוען שיש לו חזקה שקנאה ממנו אחרי מאתתו ולא קודם וכי מי שהוא כגזלן יש לו חזקה ג) בתר דיאמר אלא ודאי אין לו חזקה ואמאי צריך למחות בסוף כל שלש: ערער בשנה ראשונה וחזר וערער בשניה וחזר וערער בשלישית אם מחמת טענה ראשונה היו כל ג' ערעורין שלא שנה דברו אין לו חזקה למחזיק ואם לאו ששנה המערער דבריו

ו) ל"ל הוי מחאה ס"ל דבפניו דמחזיק עצמו בעינן מחאה ושלא בפניו לא הויא מחאה ולפיכך סגי בשנים אבל אי אמרינן דמחאה שלא בפניו הויא מחאה לא סגי בשנים וכו'. ג) נראה דל"ל יש לו חזקה לטעון דקנאה ממנו המחאה שלא ולאי וכו'.

עין משפט נר מצוה

צא א מיי' פי"ח מהל' טוען ונטען הלכה ח סמג עשין לה טוש"ע מ"מ סי' קמו סעי' ה:
צב ב טוש"ע שם סעיף ז:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' הויא ליה מחיתא למחויי: (ג) רשב"ם ד"ה לא דל"ע וכו' קסבר מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה וכיון: (ג) ד"ה לינעבע אימא וכו' דאוקימנא מתני' וכדפסקינן הלכתא וכו': (ד) ד"ה והכא כו' שמא אלו מעצמן: (ה) ד"ה לשנה וכו' ואם מיחה שנה ראשונה וכו' להזהר עוד בשטרו: (ו) ד"ה ה"ג אמר ר"ל כו' בסוף כל ג' דכי: (ו) תוס' ד"ה כיון וכו' פ"ה עד סוף כל ג' וגו' שנים: (ח) ד"ה ולריך וכו' ונראה דהכהיא הלכתא. נ"ב מגמ"י פ"ג סימן מ' מולק על זה ומתכן ל"ק מידי מהכהיא דלעיל:

מוסף תוספות

א. כגון בדבר שיש לשמוע בו ב' פנים, (ר)מאחר שאמר בפרהסיא, אין לדונו שאמר לגנות, אבל וודאי בדבר של גנות, כ"ש שיש בו לישנא בישא. רביו יונה. ועי"ש בתלמיוט. ב. כלומר שיהא הדבר מפורסם לכל. רשב"ם. ג. [ד]הוי ליה כהיכא דאיכא עדים וראה במטלטלים דשוב אין לו חזקה כדאמרינן לקמן בשמעתא דאומנין. ר"ן. ד. דעיקר המחאה מאי היא למחר תבענא ליה בדינא, וכיון דעברו שלש שנים אחרי המחאה ולא תבעיה בדינא, ומימחא נמי לא מחי, מחייאש מחביעתו ולא מידהדר בשטרא ותולה מחאתו בדברי הבל. רא"ש סימן מ'. ועי"ש.

וכן מודעא בפני שנים. מי שאנסוהו למכור וליתן את שלו בעל כרחו ולכתוב שטר מכירה או מתנה בפני עדים צריך להודיע קודם לכן לשני עדים ולומר דעו לכם שמכירה (ה) זו או מתנה של שדה זו שאני רוצה לעשות לפלוני שלא ברצון נפשי אעשה כי אונסני ומכריחני בעל כרחי ולא יהיה ממנ בראותו שטר שאעשה והיום או למחר תבענא ליה בדינא ומרענא לשטרא אפומייכו שמסרתי מודעא לפניכם קודם שנעשה השטר. ודוקא קודם כתיבת השטר אבל אחרי כן אין המודעא שום כלום אלא כן כל השטרות שבעולם כשיתחרט אחר שנעשו ונמסרו בכשרות יבא לפוסלן: **ואין צריך לומר לחובו.** שטר מודעא. כללא דמילתא כל מידי דזכות הוא לו אין העדים צריכין ליטול רשותו. והא דלא סייל ותני להו ולימא מאתה ומודעא וקנין בפני ב׳ ואין צריך לומר כתובו היינו משום דרבא קאמר להו משמיה דר״נ ולא בחד יומא שמעינהו אלא כל מילתא שמעה באפי נפשיה והדר חבריהו רבא בחדא כסדר כמו ששמעון. והיינו דכתבינן ביטול מודעי בשטרי מכירה ומתנה דמעתה לא תועיל המודעה כדמוכח בערכין בפרק האומר בסופו (דף כפ:) גבי גט דמהני ביטול המודעות והוא הדין לכל השטרות: **מודאה בפני ב׳.** אדם שמודה לחבירו בפני ב׳ שחייב לו מנה ב״ל כתובו שילווה הלוה לכתוב לו שטר למלוה לעדות דכל שעה שירצה לגבות חובו יוציא שטרו על הלוה אבל שלא ברשות לוה אין כותבין לחוב הוא לו וכיון דעל הלוה לכתוב והוא לא לוה איכא למימר דלא ניחא ליה לעשות חוב שחייב מלוה בשטר דעד השתא הוה מלוה על פה ואע״ג דהודה בפני עדים נאמן הוא לומר כל שעה שירצה פרעתי דקיי״ל (לקמן קע.) המלוה לחבירו בעדים ח״ל לפרעו בעדים ועכשיו כשיש בידו שטר אין הלוה נאמן לומר פרעתי אלא ח״כ יביא עדים שפרע בפניהם אפילו הוציא המלוה על הלוה כתב ידו של לוה שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין ואינו נאמן לומר פרעתי כ״ש בשטר שיש בו עדים: **קנין.** סודר על כל דבר בפני ב׳ ולא בעי תלתא. ומשום דגבי קיום שטרות אמר ג׳ הולכך לפרש בכל הני דדי בשניים: **ואין ל״ל לחובו.** כדמפרש טעמא לקמן: **קיום שטרות בג׳.** מי שיש לו שטר על חבירו ומושש שמא יצלו העדים למדינת הים או ימותו וכשיבא לגבות חוב הכתוב בשטר יטענו הלוה כי פרוע הוא או מזייף הוא ויצטרך לקיים שטרו בעדים המכירים חתימת ידי עדים שבשטר ולא ימצא כילד יעשה הולך לב״ד ומביא העדים עצמן ומעידין על חתימת ידיהן בפני ב״ד והם כותבים בסוף השטר למטה מחתימת העדים במותב תלתא כחדא הוינא ונפק שטרא דא קדמנא ואתו פלוני ופלוני ואסהידו אחתימות ידייהו ואיסרנוהי וקיימנוהי כדחזי וחותמים בו ג׳ הדיינים והוא הנפק וגם אשרתא דדייני. ולכך צריך ג׳ דשנים שדנו דייניהן דין אלא שנקראין ב״ד חלוף בסנהדרין (דף ג.) והכא אפי׳ דיעבד נמי לא דא״כ מה יש בין הנפק לשטר שלמעלה הימנו הכא תרי חתימי והכא תרי חתימי ודומה לב׳ עדים שמעידים ששמעו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר ועד מפי עד פסול אבל כשהן ג׳ והן ב״ד זו עדות גמורה שהעידו על חתימת ידן לפני ב״ד והכשירו ב״ד את השטר ועכשיו חותמין ב״ד ששטר זה כשר הוא ודומה לנפק דין: **אמר רבא אי קשיא לי.** בכל הנך דיינים דאמר לי רב נחמן גבי קנין לחוב הוא דקשיא לי הא קנין למאי מדמי ליה רב נחמן אי כמעשה ב״ד דמי ומשום דדומה לדין של דיינין שמוליאים מזה ונותנין לזה ואף עדי קנין ע״י עדותן שרואין בקנין יוצא ממון זה בשעת הקנין מיד המקנה ליד הקונה ומשום דדמי למעשה ב״ד קאמר ר״נ אין ל״ל כתובו אלמא[ו] אע״ג דחוב הוא למקנה לכתוב שטר וליפות זכותו של קונה אפ״ה כותבים העדים בלא רשותו כדין כל מעשה ב״ד שכח ב״ד יפה והפקירון הפקר לכתוב כל הנעשה בפניהן וא״כ ליבעי ג׳ כקיום שטרות: **ואי לאו למעשה ב״ד דמי.** ומשום הכי קאמר דסגי בב׳ אמאי אינו ל״ל כתובו והלא חוב לו לכתוב בלא רשותו: **נעולם לאו למעשה ב״ד.** דהא ודאי סהדותא בעלמא הוא ומשום הכי סגי בב׳: **דספס קנין לכתיבה עומד.** משום דאין לאחר קנין כלום דכיון דמקנה ליה בסודר בפני עדים וממהר להקנותו מיד ואינו מדחהו עד שילך וימשוך ממטלטלין או ילך ויחזיק בקרקעות מתכוין הוא להקנותו בעין יפה ומסתמא רוצה שיכתבו לו דלאמר בכתובות בפ׳ אע״פ (דף נה.) אמר לעדים כתובו וחתמו והבו ליה קנו מיניה לא צריך לאימלוכי ביה כשירלו לכתוב השטר שמא חזר דספס קנין לכתיבה עומד אבל לא קנו מיניה איכא למ״ד התם צריך לאימלוכי ביה ואע״ג דליום בהדיא לכתוב לו: **אמאן דלא ליים דינא.** סרכן בדין דאי ליית דינא לימא ליה לא מיסת דאי קאנים לך אמאי לא תבעת ליה בדינא: **אפי׳ עלי ועליך.** דלייתינן דינא דאי רצוי לכתוב עלינו מודעא דזימנין דאין ב״ד מזומן מיד: דלא

מדעת מוכר ושטר מתנה מדעת נותן ושטר מלוה מדעת[א] לוה ועדות נמי לא חשיב דמפיהם ולא מפי כתבם ופירש״י בפי׳ החומש שלא יכתבו עדותן בחיגרת וישלחו לב״ד וי״ל דתקנת חכמים היא שיהא חשוב עדות כדי לבטל החזקה בעדות כל דהו שבדבר מועט מבטלים החזקה דהא אפילו יתברר לנו שלא שמע ממחזיק ממאה מהני לבטל החזקה וגם במודעא תקנת חכמים היא להליל הנאנס וקיום שטרות נמי משום דמעשה ב״ד הוא וכל מעשה ב״ד נכתב שלא מדלון החייב ועוד אומר ר״י ששמע מן ר״מ שהוהגים לשלח העדים עדותם בחיגרת לב״ד וחשיב עדות והא דדרשינן בספרי[ב] מפיהם ולא מפי כתבם לא אתא אלא למעוטי דוקא אלם שאינו בר הגדה[ב] אבל רואי להגדה אין הגדה מעכבת בו והא דאמרינן בפ״ב דכתובות (דף כ.) כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אחר כמה שנים והוא שזוכר מעצמו אבל אין זוכר מעצמו לא[ג] הייגו כשאינו מוציא כתב ידו בב״ד ועוד שמא עד אחר בכתבו אין חשוב עדות

[א] ואין צריך לומר כתובו [ב]מודעא בפני שנים ואין צריך לומר כתובו [ג]הודאה בפני שנים וצריך לומר כתובו [ד]קנין בפני שנים ואינו צריך לומר כתובו [ה]וקיום שטרות בשלשה (סימן ממה״ק) אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי האי קנין היכי דמי אי כמעשה בית דין דמי ליבעי תלתא אי לא כמעשה בית דין דמי אמאי אינו צריך לומר כתובו בתר דבעי הדר פשטא לעולם לאו כמעשה בית דין דמי והכא טעמא מאי דאינו צריך לומר כתובו משום [ו]דסתם קנין לכתיבה עומד ורב יוסף דאמרי תרוייהו לא כתבינן מודעא אלא אמאן דלא ציית דינא אביי ורבא דאמרי תרוייהו [ז]אפי׳ עלי ועליך אמרי נהרדעי כל מודעא דלא

שאין שטר אלא בב׳ להכי לא מהני בהכיא דכתובות אפי׳ יולא כתב ידו אלא ח״כ זוכר ברלאיים עדות וא״ע בהכיא דעד אחד בכתב בגבו פשוט[ד] (לקמן דף קפה. ושם ד״ה אמר) [ח]וא״ת מאי קמ״ל דאין ל״ל כתובו פשיטא כיון דזכותו הוא ובמאתה איכא למימר דנקיט ביה ואין ל״ל כתובו אגב אחריני ולא אתא לאשמועינן במאתה אלא שהיא בפני ב׳ אבל במודעא קשה למאי איצטריך וי״ל דאתא לאשמועינן דאע״פ שלא זוכה להם לכתוב והם כתבו אלוה כשרה ולא מיחזי כשקלא דמסתמא לפיכך מתה או מסר מודעא בפניהם כדי שיכתבו[ה]: **קנין בפני ב׳ ואין צריך בו׳.** אומר ר״מ דלא אתא למעוטי שלא יהא חשוב קנין כשנעשה שלא בפני שנים[ו] דהא אמרינן בקדושין (דף סה:) הלא איברו סהדי אלא לשקרי ואמרי׳ בפ׳ הזהב (ב״מ דף מו.) גבי היה עומד בגורן כו׳ ואי אמרינן מטבע נקנה בחליפין ניקנינהו ניהליה אגב סודר ומפרק דלית ליה סודר ולקנינהו אגב קרקע דלית לי׳ והא עומד בגורן קתני כשאינו שלו איכפל תנא לאשמועינן בגברא ערטילאי דלית ליה כלום אלא ש״מ דאין מטבע נקנה בחליפין ואי לא חשיב קנין בלא עדים ליתנינן דליכא עדים[ז] ועוד דבפ״ק דסנהדרין (דף ו.) אמרו רבנן פשרה ביחיד אע״ג דפשרה בעיא קנין כדמסיק התם: **ואין צריך לומר בתובו.** וכותבין בלא רשותו כל זמן שלא חזר בו[ח] ומיהו יכול לחזור בו כדאמרינן לקמן בפ׳ המוכר את הספינה (דף עז.) זכו בשדה שלא לפלוני וכתבו לו את השטר מחר בשטר ואינו חוזר בשדה והא דאמרינן בריש אע״פ (כתובות דף נה. ושם ד״ה כתובו) כתובו וחתומו והבו ליה קנו מיניה לא צריך לאימלוכי ביה לאו דוקא משום דאמר להו כתובו דאפי׳ לא אמר להו נמי כדאמרינן הכא אלא משום דבעי למימר לא קנו מיניה צריך לאימלוכי ביה אע״ג דאמר להו כתובו: **קיום שטרות בשלשה.** אע״ג דר״נ גופיה ס״ל בסנהדרין (דף ה:) ב׳ שדנו דייניהם דין קיום שטרות שאני כדפ״ה דאי ליכא אלא ב׳ מה יש בין קיום שטר לשטר שלמעלה הימנו הכא תרי חתימי והכא תרי חתימי ודומה לב׳ עדים ששמעו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר ועד מפי עד פסול אבל כשהם ג׳ ויכר שהם ב״ד שהעידו עדים לפניהם על כתב ידם והכשירו השטר ודומה לפסק דין והא דאמרינן בפ׳ ב׳ דכתובות (דף כב. ושם ד״ה ולשמא) ג׳ שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכי למיכתב במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי ואמר ר״נ ואי כתב ביה בי דינא תו לא צריך ולשמא ב״ד חלוף הוא דאמר שמואל ב׳ שדנו דייניהן דין דכתב ביה בי דינא דרבנן דבי רב אשי ולשמא רבנן דבי רב אשי כשמואל סבירא להו לא ששמואל סובר דקיום שטרות בשנים[ט] אלא ה״פ ולשמא רבנן דבי רב אשי סבירא להו בקיום שטרות כדשמואל בעלמא אבל שמואל מני סבר שפיר דקיום שטרות בג׳ אע״ג דבעלמא ב׳ שדנו דייניהן דין כמו ר״נ וא״ת[ד] דרב נחמן גופיה קאמר בב״מ (דף לא:) גבי עובדא דאיסור גיורא ורב ספרא עבוד עסקא וכו׳ משמע התם דתרי לאו ב״ד מדקאמר ליה זיל אייתי לי תלתא דפלגת קמייהו א״נ תרי מגו תלתא וי״ל דהתם מיירי דלא עשאן ב״ד בפירוש אלא פלג קמייהו בסתם הלכך אי קמי תרי פלג נראה לעשותן עדים נתכוין ואי קמי תלת פלג נראה לעשותן ב״ד נתכוין אבל במקום שעשאן ב״ד בפירוש בשנים סגי [וע״ע תוס׳ גיטין לב: ד״ה ורב נחמן]:

אמאן דלא ציית דינא כו׳. תימה מודעא דמאי אי דגיטין ודמתנה גלוי מילתא הוא דודאי הוא אמוש בשום ענין שאין יכול לבא לבית דין[י] ואי דזביני והא אמר רבא לא כתבינן מודעא אזביני וכ״ת רבא ורב יוסף לית להו דרבא מ״מ הוה ליה למיפרך ולשנויי כדפריך בסמוך אהנהדרני ועוד והא אביי ורבא גופייהו דאמרי תרוייהו אפי׳ עלי ועליך ח״כ לא אייתי במודעא דזביני וכי ההוא מעשה דפרדיסא לא שייך הכא דאפי׳ ליית דינא פשיטא דכתבינן:

מיכא

מסורת הש״ס

ה) כב״י פיתח: אלא אע״ג. דק״מ, ב) וכן הוא ביבמות לא: גיטין עא.]. ג) [וע״ע תוס׳ יבמות לא: ד״ה דחזו וכו׳], ד) [נגמר שלפניו לא מכר רב נחמן אלא רבה בר רב הונא הוא דקאמר זיל אייתי תלתא וכו׳ וי״ל דנרסי׳ תוס׳ היה כך בסוגי׳ דתתם מיהו סוף הסוגיא נב. דת״ל לאו מי אימתר עלה וכו׳ אמר רב נחמן וכו׳ קלא קסבן],

הגהות הב״ח

(ה) רשב״ם ד״ה וכן מודעא וכו׳ דעו לכם שמכירה או כל״ל ותיבת זו נמחק:

מוסף תוספות

א. דומיא דספר המקנה בענין.ריטב״א.ב.כדאמרינן (מנחות קג:) כל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו. תוס׳ יומא לא: ג. מה בכך, יביא שטרו בב״ד. כתובות כ. תוד״ה ור׳ יוחנן. ד. [ד]עד אחד בכתב ועד אחד בעל פה אין מצטרפין דמשמע הא שנים בשטר אפי׳ בשתי אגרות מצטרפין. תוס׳ כתובות כ: ועיי״ש מה שתי׳ תוס׳ ע״ז. ה. [ולתירוץ א׳ דתוס׳ י״ל ד]סד״א אע״פ שתקנת חכמים היא שתועיל המחאה בלא דעת המחזיק, מ״מ צריך דעת המערער אע״ג דאגן סהדי דניחא ליה שיכתבו מ״מ דעת חד מנייהו בעינן קמ״ל דמועיל לראיה אע״פ שנכתב שלא מדעת שניהם. שיטמ״ק נסס תוס׳ הכא״ש. ו. אלא ה״ק קנין הרגיל בפני שנים א״צ לומר כתובו. תוס׳ קידושין סה: ז. וכי האי גוונא מילתא דשכיחא הוא שאין בגורן אלא עבדיו וקרוביו. כ״ן. ח. [ד]מסתמא כל כמה דלא הדר ביה רוצה הוא שיכתבו. תוס׳ סנהדרין כט: ט. דהא רב נחמן ס״ל כשמואל בפ״ק דסנהדרין (ג.) דשנים שדנו דייניהם דין ור׳ נחמן גופיה סבר דקיום שטרות בשלשה. תוס׳ כתובות כב. י. עיין רשב״ם בסוגיין בע״ב בד״ה גלוי מילתא.

עין משפט נר מצוה

צג א מיי׳ פי״ח מהל׳ טוען ונטען הלכה ח סמג עשין לה טוש״ע ח״מ סי׳ קמו סעיף ה:

צד ב מיי׳ פי״ט שם מהל׳ מכירה הל׳ ז סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רח סעיף ה:

צה ג מיי׳ פי״ח מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ו וס״ז מהל׳ טוען ונטען הל׳ ג סמג עשין לד טוש״ע ח״מ סי׳ לט סעיף ב ז וסי׳ פא ס״ח וסע׳ י ועיין מה שכתב המ״מ בפ״ה מהל׳ מכירה הלכה ט:

צו ד מיי׳ פי״ח מהל׳ מלוה הלכה ח סמג עשין לה טוש״ע ח״מ סי׳ לט סעי׳ ג ועיין במיי׳ פ״ה מהל׳ מכירה הלכה ט ובמ״מ שם ובטוש״ע ח״מ סי׳ קפו וסי׳ קלה סעיף ח:

צז ה מיי׳ פ״ו מהל׳ עדות הלכה ו סמג עשין קט טוש״ע ח״מ סי׳ מו סעי׳ ג וסע׳ ד:

צח ו מיי׳ פי״ח מהל׳ מלוה הלכה ח סמג עשין לד טוש״ע ח״מ סי׳ לט סעיף ג:

צט ז מיי׳ פ״ו מהל׳ מכירה הל׳ ב סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רח סעיף ח:

רבינו גרשום

אין צריך לומר. לעדים כתבו שבלא ציוויו יכולין לכתוב שמיחה משום דזכות הוא לו שכותבין: הודה בפני שנים. ואמר אני מחויב מנה לפלוני. זה אין כותבין אלא אם כן אמר להו כתובו משום דחוב הוא לו: תפש קנין משום דבר בעולם בפני שנים אין צריך לומר להם כתובו ומפרש לקמן: קיום שטרות. צריכים להעיד שנים בפני ג׳ בית דין על חתימת עדים: הא קשיא לי. [הא] דאמר רב נחמן בקנין אי כמעשה בית דין דמי דמה בית בית דין אין נמלכין וכותבין אף קנין נמי אין צריך לימלך בו העדים אם כן ליבעי ג׳ דומיא דב״ד ואי לאו מעשה בית דין אם אמר כהודאה דמי אמאי אין צריך וכו׳: דסתם קנין לכתיבה עומד. דאין לאחר קנין כלום: אלא אמאן דלא ציית דינא. אבל אי בברא דציית הוא לא כתבי׳ עליה:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות